

Voorstel voor een besluit van de Raad tot wijziging van Besluit 77/270/Euratom waarbij de Commissie wordt gemachtigd tot het aangaan van Euratom-leningen teneinde een bijdrage te leveren tot de financiering van kerncentrales

(2003/C 45 E/22)

COM(2002) 456 def. — 2002/0246(CNS)

(Door de Commissie ingediend op 6 november 2002)

TOELICHTING

1. Rechtsgrond van Euratom-leningen

Het Euratom-leningsinstrument werd ingesteld bij Besluit 77/270/Euratom van de Raad van 29 maart 1977 waarbij de Commissie wordt gemachtigd tot het aangaan van Euratom-leningen teneinde een bijdrage te leveren tot de financiering van kerncentrales (het machtigingsbesluit) in de lidstaten.

Het maximumbedrag voor aangepane leningen werd aanvankelijk bij Besluit 77/271/Euratom van de Raad van 29 maart 1977 vastgesteld. Dit bedrag werd bij een aantal wijzigingen van dat besluit verhoogd, de laatste keer (bij Besluit 90/212/Euratom van de Raad van 23 april 1990) met 1 miljard ecu tot 4 miljard ecu.

De werkingssfeer van het Euratom-leningsinstrument werd uitgebreid bij Besluit 94/179/Euratom van de Raad van 21 maart 1994 tot wijziging van Besluit 77/270/Euratom teneinde de Commissie te machtigen tot het aangaan van Euratom-leningen om aldus een bijdrage te leveren aan de financiering van de verbetering van de efficiëntie en de veiligheid van kerncentrales in bepaalde derde landen (het uitbreidingsbesluit).

De Commissie wordt in artikel 1 met name

„[...] gemachtigd [...] leningen aan te gaan waarvan het product, door middel van het verstrekken van leningen, wordt gebruikt voor de financiering van projecten die erop gericht zijn de veiligheid en doelmatigheid van de kerncentrales in de derde landen die in de bijlage worden opgesomd, te verbeteren.”

De lijst van in aanmerking komende derde landen in de bijlage bij het bovengenoemde besluit luidt als volgt: Republiek Bulgarije, Republiek Hongarije, Republiek Litouwen, Roemenië, Republiek Slovenië, Tsjechische Republiek, Slowaakse Republiek, Russische Federatie, Republiek Armenië en Oekraïne. In deze lijst staan enkele kandidaat-lidstaten.

2. Maximumbedrag voor aangepane en verstrekte leningen

De Commissie dient in een afzonderlijk document bij de Raad een voorstel voor een nieuw maximumbedrag voor aangepane leningen in.

3. Consolidering van de besluiten

Dit voorstel dient om de genoemde besluiten te consolideren om ervoor te zorgen dat:

- de huidige en nieuwe lidstaten na de toetreding gelijk worden behandeld;
- veiligheid en efficiëntie belangrijke criteria voor de selectie van projecten blijven;
- ontmantelingsprojecten binnen de Gemeenschap onder bepaalde voorwaarden expliciet in aanmerking komen;

- ontmantelingsprojecten en projecten ter verbetering van de nucleaire veiligheid en efficiëntie van installaties die in gebruik of in aanbouw zijn, voorrang krijgen.

Het machtigings- en het uitbreidingsbesluit gingen beide vergezeld van richtsnoeren ⁽¹⁾. Dit voorstel tot wijziging van het machtigingsbesluit (zoals gewijzigd bij het uitbreidingsbesluit) gaat vergezeld van een voorstel deze richtsnoeren samen te voegen en er enkele wijzigingen in aan te brengen (zie hieronder).

Waar dat zinvol is, blijven de bestaande verklaringen ⁽²⁾ betreffende de organisatie van de samenwerking met de EIB en de deelname van de lidstaten (via het Economisch en Financieel Comité) en de andere verklaringen bij het machtigings- en het uitbreidingsbesluit gelden.

4. Deelname van Euratom aan een project

De richtsnoeren bij het uitbreidingsbesluit bepalen (voor bepaalde derde landen):

„De Commissie beperkt haar leningen tot 50 % van de totale kosten van de [...] projecten.”

en

„De totale communautaire financiering kan voor een bepaald project niet meer dan 50 % bedragen.”

Het machtigingsbesluit beperkt deze deelname tot 20 % (voor lidstaten).

Voorgesteld wordt de grens van 20 % voor nieuwe investeringen, zoals gedefinieerd in het machtigingsbesluit, na de toetreding in de huidige en nieuwe lidstaten te handhaven; voor derde landen wordt niet in deelname voorzien. Daarnaast wordt voorgesteld de maximale deelname van Euratom (50 %) voor projecten, waaronder voltooiingsprojecten, die verband houden met de veiligheid en efficiëntie (telkens zoals gedefinieerd in het uitbreidingsbesluit voor bepaalde derde landen) uit te breiden tot soortgelijke projecten binnen de Gemeenschap.

5. Ontmanteling

Volgens de richtsnoeren bij het uitbreidingsbesluit (voor bepaalde derde landen) komt een ontmantelingsproject specifiek in aanmerking:

„De projecten kunnen eveneens gericht zijn op de ontmanteling van installaties waarvan de aanpassing uit technische of economische overwegingen niet meer verantwoord is, indien deze installaties niet in de toestand waarin zij zich bevinden kunnen worden achtergelaten zonder de veiligheid in gevaar te brengen.”

⁽¹⁾ „Richtsnoeren voor de financiering van de verbetering van de efficiëntie en de veiligheid van kerncentrales in bepaalde derde landen” betreffende Besluit 94/179/Euratom, in sectie A in de Raadsnotulen van 21 maart 1994. Deze richtsnoeren bevestigen het volgende: „Voor Euratom-leningen bestemd voor de lidstaten blijven de richtsnoeren betreffende Besluit 77/270/Euratom, die zijn opgenomen in de Raadsnotulen van 29 maart 1977, van toepassing.” De richtsnoeren van 1977 staan in bijlage IV bij de Raadsnotulen van 29 maart 1977.

⁽²⁾ Verklaringen in de bijlagen III en V bij de Raadsnotulen betreffende het machtigingsbesluit en in de secties B en C van de Raadsnotulen betreffende het uitbreidingsbesluit.

onder bepaalde voorwaarden:

„De financiering van de ontmanteling is alleen mogelijk als de voor deze werkzaamheden benodigde middelen niet tijdens de exploitatieperiode van de installatie zijn bijeengebracht.”

Daar in de nabije toekomst niet alleen buiten, maar ook binnen de uitgebreide Unie aandacht zal moeten worden besteed aan ontmanteling, wordt voorgesteld de richtsnoeren te wijzigen om duidelijk te maken dat zulke projecten binnen de Gemeenschap in aanmerking komen voor financiering door Euratom. Om Euratom in staat te stellen tot deze projecten bij te dragen (zowel binnen als buiten de Gemeenschap) wordt bovendien voorgesteld de verwijzing naar de beschikbaarheid van middelen voor ontmanteling te verduidelijken en te bepalen dat financiering van de ontmanteling alleen wordt overwogen „als hiervoor tijdens de exploitatieperiode van de installatie onvoldoende middelen zijn bijeengebracht, met name als de exploitatie eerder dan gepland moet worden stilgelegd”.

Om taalredenen wordt in punt 2.4.4.3 van de Engelse versie van de richtsnoeren een technische wijziging voorgesteld.

6. Conclusie

Deze voorstellen zorgen voor meer flexibiliteit bij de aanwending van financiering door Euratom, daar deze wordt gericht op projecten die in het bijzonder de werkelijke problemen van nucleaire veiligheid en ontmanteling in Europa aanpakken. Voor elk project blijft een toetsing aan de richtsnoeren nodig en is specifieke goedkeuring van de Commissie vereist.

De Commissie meent dat niets in de richtsnoeren bij het voorstel voor een besluit van de Raad een formele beperking op de verspreiding ervan vereist. Ze stelt verder voor deze richtsnoeren in een bijlage bij het besluit van de Raad op te nemen.

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, en met name op de artikelen 1, 2, 172 en 203,

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Europees Parlement,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De Commissie is bij Besluit 77/270/Euratom van de Raad ⁽¹⁾ gemachtigd voor bepaalde met derde landen verband houdende doeleinden namens Euratom leningen aan te gaan.
- (2) Kernenergie moet worden beschouwd als een mogelijke energiebron, zowel binnen als buiten de Gemeenschap.

- (3) De toetreding tot de Gemeenschap van sommige landen in de bijlage bij Besluit 94/179/Euratom mag niet leiden tot ongerechtvaardigde verschillen in de behandeling van nieuwe en bestaande lidstaten wat het Euratom-financieringsinstrument betreft.

- (4) De ontmanteling van bestaande nucleaire installaties verdient evenveel aandacht in de lidstaten als in de landen in de bijlage bij Besluit 94/179/Euratom.

- (5) De veiligheid van nucleaire installaties in de lidstaten verdient evenveel aandacht als de veiligheid in die landen.

- (6) Ontmantelingsprojecten en projecten in verband met de nucleaire veiligheid en efficiëntie van installaties die in gebruik of in aanbouw zijn, moeten voorrang krijgen.

- (7) Besluit 77/270/Euratom moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd,

⁽¹⁾ PB L 88 van 6.4.1977, blz. 9. Dit besluit is gewijzigd bij Besluit 94/179/Euratom van de Raad (PB L 84 van 29.3.1994, blz. 41).

BESLUIT:

Enig artikel

Artikel 1 van Besluit 77/270/Euratom wordt vervangen door:

„Artikel 1

De Commissie wordt gemachtigd om namens de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom), binnen de door de Raad gestelde grenzen, leningen aan te gaan waarvan de opbrengst wordt aangewend voor leningen om binnen de Gemeenschap investeringsprojecten voor de industriële productie van elektriciteit in kerncentrales en voor industriële splijtstofcyclusinstallaties te financieren. De Commissie wordt, binnen dezelfde grenzen, gemachtigd leningen aan te gaan waarvan de opbrengst wordt aangewend voor leningen om in de lidstaten en de in de bijlage bij Besluit 94/179/Euratom opgenomen derde landen projecten ter verbetering van de veiligheid en efficiëntie van de kerncentrales te financieren. Om in aanmerking te komen moeten de projecten:

- verband houden met kerncentrales of splijtstofcyclusinstallaties die in gebruik of in aanbouw zijn, met

splijtstof- en materiaaltestreactoren die nodig zijn om de veiligheid en efficiëntie te verhogen, of met de ontmanteling van installaties waarvan de aanpassing technisch of economisch niet kan worden gerechtvaardigd;

- op nationaal niveau volledig zijn goedgekeurd, met name door de op veiligheidsgebied verantwoordelijke instanties;

- door de Commissie vanuit technisch en economisch oogpunt zijn goedgekeurd.

De Commissie kan slechts leningen aangaan binnen de grenzen van de financieringsaanvragen die zij ontvangt.

De verstrekte en de daarvoor aangeane leningen luiden in dezelfde valuta en hebben dezelfde aflossings- en rentebetalingvoorwaarden. De door de Gemeenschap gemaakte kosten bij de afsluiting en uitvoering van elke transactie zijn voor rekening van de begunstigde ondernemingen.”

De bepalingen in de bijlage maken integrerend deel uit van dit besluit.

BIJLAGE

RICHTSNOEREN

De Raad verzoekt de Commissie bij het aangaan en verstrekken van leningen overeenkomstig Besluit 77/270/Euratom van de Raad, zoals gewijzigd, de onderstaande richtsnoeren te volgen. De Commissie heeft toegezegd deze richtsnoeren te zullen aannemen.

1. AANGEGANE LENINGEN

- 1.1. De kosten voor het aangaan van leningen moeten gelijk zijn aan de kosten betaald door eersteklas emittenten. De Commissie doet al het nodige om voor Euratom-leningen dezelfde gunstige voorwaarden te verkrijgen als voor andere leningen van de Gemeenschap.
- 1.2. Gezien de aard van de middelen de leningen mede te financieren investeringen moet de looptijd van de leningen zo lang zijn als de marktomstandigheden toestaan. Indien ondernemingen dat nodig achten, kunnen ook leningen op korte of middellange termijn worden aangegaan.
- 1.3. Het aflossingsschema moet indien mogelijk een aflossingsvrije periode omvatten.

2. VERSTREKTE LENINGEN

- 2.1. Euratom-leningen kunnen voor twee soorten projecten worden toegekend:
 - voor nieuwe investeringen in de lidstaten;
 - voor de veiligheid en efficiëntie in de lidstaten en de in aanmerking komende derde landen.
- 2.2. Projecten in verband met de nucleaire veiligheid en efficiëntie van installaties die in gebruik of in aanbouw zijn, waaronder ontmantelingsprojecten, krijgen voorrang.

2.3. VOOR NIEUWE INVESTERINGEN IN DE LIDSTATEN

2.3.1. **Beoordeling van de aanvragen**

Uit het oogpunt van het energiebeleid kent de Commissie alleen leningen toe voor projecten waarvan mededeling is gedaan volgens de kennisgevingsprocedure voor investeringen in de artikelen 41 en volgende van het Euratom-Verdrag en die door haar zijn goedgekeurd, met name in het licht van de doelstellingen van het communautaire energie- en milieubeleid.

Uit financieel oogpunt kent de Commissie alleen leningen toe met inachtneming van de resultaten van de behandeling van de leningaanvraag door de vertegenwoordiger en:

- na controle van de solvabiliteit, en met name de balans, van de onderneming;
- mits eersteklas garanties worden gegeven, zoals:
 - zekerheden in de vorm van voorzichtig gewaardeerde onroerende goederen met negatieve hypotheekverklaring,
 - garanties van eersteklas banken of gelijkwaardige particuliere garanties,
 - cessie van opbrengsten uit langetermijncontracten voor elektriciteitslevering,
 - eventuele overheidsgaranties.

Eventueel kunnen verscheidene garanties worden gecombineerd.

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen particuliere en overheidsgaranties wat voorrang of voorwaarden voor toekenning van leningen betreft.

Indien tijdens of na de behandeling van de leningaanvraag echter blijkt dat particuliere garanties op grond van de gebruikelijke bankcriteria niet volstaan om alle risico's van het project te dekken, moet de Commissie een overheidsgarantie voor de lening eisen.

2.3.2. **Maximumbedrag**

- a) De Commissie verstrekt alleen leningen als aanvulling op leningen die de onderneming elders moet aangaan.
- b) De Commissie beperkt haar leningen in beginsel tot 20 % van de totale kosten van een project (in één of meer tranches).

2.3.3. **Volgorde van toekenning**

- a) Aanvragen voor de financiering van investeringskosten die na 1 januari 1976 zijn ingediend en betrekking hebben op projecten waarvoor de vaste orders na 1 januari 1974 zijn geplaatst, komen in aanmerking.
- b) Er worden leningen aangegaan ter hoogte van de door de Commissie goedgekeurde aanvragen.
- c) Ceteris paribus besteedt de Commissie bijzondere aandacht aan projecten waarbij meerdere lidstaten betrokken zijn.

2.4. VOOR DE VEILIGHEID EN EFFICIËNTIE (lidstaten en in aanmerking komende derde landen)

2.4.1. **Beoordeling van de aanvragen uit technisch en economisch oogpunt**

2.4.1.1. *Soorten projecten*

De projecten moeten in de eerste plaats gericht zijn op de verbetering van de veiligheid en efficiëntie van kerncentrales en splijtstofcyclusinstallaties die in gebruik of in aanbouw zijn (zie 2.4.1.2 en 2.4.1.3). Daarom komen projecten ter constructie of verbetering van splijtstof- en materiaaltestreactoren in aanmerking.

De projecten kunnen eveneens gericht zijn op de ontmanteling van installaties waarvan de aanpassing aan voor de EU aanvaardbare veiligheidsnormen technisch of economisch niet haalbaar is en die een gevaar voor de veiligheid inhouden als ze zonder meer worden achtergelaten. De financiering kan betrekking hebben op investeringen die nodig zijn in de periode tussen het stopzetten van de installatie en het begin van de ontmanteling, alsmede op de ontmantelingswerkzaamheden zelf. De financiering van de ontmanteling wordt alleen overwogen als hiervoor tijdens de exploitatieperiode van de installatie onvoldoende middelen zijn bijeengebracht, met name als de exploitatie eerder dan gepland moet worden stilgelegd.

2.4.1.2. Vereiste nationale vergunningen

Voor financiering komen alleen projecten in aanmerking die door de bevoegde nationale autoriteiten en met name door de veiligheidsinstanties zijn goedgekeurd.

2.4.1.3. Gunstig advies van de Commissie uit technisch en economisch oogpunt

- a) Wat de technische factor betreft, gaat de Commissie (bijgestaan door deskundigen van de lidstaten voor projecten in de in aanmerking komende derde landen) na in hoeverre het project een oplossing brengt voor het veiligheidsprobleem. In dit onderzoek worden ook de milieugevolgen van het project geëvalueerd.

Voor projecten in de in aanmerking komende derde landen steunt de Commissie bij haar onderzoek op het door de internationale instanties IAEA en WANO en in het kader van PHARE en TACIS uitgevoerde onderzoek naar de nucleaire veiligheid. Zij evalueert het project, bijgestaan door deskundigen van de lidstaten, in het licht van de maatregelen die de lidstaten tegen soortgelijke problemen hebben genomen en van de aanbevelingen van de internationale instanties.

De Raad verzoekt de Commissie bijzondere aandacht te besteden aan de volgende lijst van aanpassingsmaatregelen, die evenwel niet volledig is:

- verbetering van de omhulling van het primaire circuit (reactorvat en leidingen van het circuit);
- verbetering van het koelsysteem van de reactoren en met name van het noodkoelsysteem;
- branddetectie- en blussystemen;
- installatie van speciale en autonome alarmsystemen;
- verbetering van het beveiligings- en controlesysteem van de reactor;
- uitrusting van de regelkamer.

Andere maatregelen die voortvloeien uit de lopende onderzoeken worden eveneens in overweging genomen.

- b) Wat de economische factor betreft, gaat de Commissie na of de projecten verantwoord zijn door de economische aspecten en de efficiëntie van de projecten te vergelijken met die van potentieel beschikbare niet-nucleaire oplossingen. Alleen economisch levensvatbare installaties komen voor investeringen in aanmerking. Bij de opstelling van het advies wordt rekening gehouden met het algemene energieprogramma dat voor het begunstigde land is opgesteld, voorzover dat bestaat.

Het economische en efficiëntieonderzoek wordt gevoerd op basis van hypothesen die uitgaan van markt-economische principes, zowel wat de positieve geldstroom (prijs en geproduceerde hoeveelheid) als wat de negatieve geldstroom (kosten van investeringen en productiefactoren enz.) betreft.

- c) Voor projecten in de in aanmerking komende derde landen onderhoudt de Commissie regelmatige contacten met de EBWO ter bevordering van een zo intensief mogelijke wederzijdse samenwerking.

2.4.2. Noodzakelijke nauwe samenwerking met ten minste een bedrijf van de Gemeenschap

Aan deze voorwaarde is voldaan indien een belangrijk deel van een te financieren investering of prestatie aan een bedrijf van de Gemeenschap wordt gegund.

2.4.3. **Borgstelling**

Voor projecten in de in aanmerking komende derde landen dient de staat waarin het project wordt uitgevoerd, zich garant te stellen. De Commissie ziet erop toe dat de verkregen zekerheden in prudentiële termen gelijkwaardig zijn aan de zekerheden die voor transacties binnen de Gemeenschap zijn voorgeschreven.

Wanneer zulks passend is, worden ook andere eersteklas zekerheden in overweging genomen.

Voor projecten in de lidstaten zijn de in 2.3.1 beschreven garanties vereist.

2.4.4. **Maximumbedrag**

2.4.4.1. De Commissie verstrekt alleen leningen als aanvulling op leningen die de onderneming elders is aangegaan.

2.4.4.2. De Commissie beperkt haar leningen tot 50 % van de totale kosten van de onder 2.4.1.1 bedoelde projecten (in een of meer tranches). De totale communautaire financiering kan per project niet meer dan 50 % bedragen.

2.4.4.3. Bij cofinanciering met de EBWO kan de som van de financiering door de Gemeenschap en die door de EBWO in geen geval meer dan 70 % van de totale kosten per onder 2.4.1.1 bedoeld project bedragen.

2.4.5. **Volgorde van toekenning**

2.4.5.1. Aanvaard kunnen worden de aanvragen voor financiering van uitgaven die na 1 juli 1992 zijn gedaan.

2.4.5.2. Eventueel beslist de Commissie op basis van het technisch en economisch onderzoek of aan sommige projecten prioriteit moet worden verleend.

2.4.6. **Overige financieringsvoorwaarden**

2.4.6.1. *Valuta*

De leningen worden in een combinatie van valuta's of in één valuta betaald, volgens de voorkeur van de leningnemer en afhankelijk van de mogelijkheden. Voornamelijk worden de valuta van de lidstaten van de EG, de euro, de Amerikaanse dollar, de Zwitserse frank en de yen gebruikt.

2.4.6.2. *Looptijd*

De leningen worden op middellange en lange termijn toegekend. De looptijd is afhankelijk van het type project en van de levensduur van de gefinancierde activa, met een maximum van 20 jaar.

2.4.6.3. *Rentevoet*

De rentevoet volgt nauwkeurig de kosten van de voor de verstrekte leningen aangeane leningen en wordt niet beïnvloed door de aard of plaats van het project, noch door de aard of de nationaliteit van de leningnemer. De rentevoet wordt per gehanteerde valuta vastgesteld.

De rentevoet is vast of variabel, afhankelijk van de voorkeur van de leningnemer en de mogelijkheden.

2.4.7. **Aflossing**

De aflossing van de verstrekte leningen gebeurt overeenkomstig de aflossing van de aangeane leningen, in dezelfde valuta's en verhoudingen als voor de overmakingen van de leningen.

Dit besluit en deze richtsnoeren hebben geen invloed op de bepalingen van het EG- en het Euratom-Verdrag.

Deze richtsnoeren vervangen de richtsnoeren in de notulen betreffende Besluit 77/270/Euratom van de Raad en die in de notulen betreffende Besluit 94/179/Euratom van de Raad.
